

TOOLISTE HÄÄN

VEEBRUAR 1932

KÄSIGI MAADE TOOLISED, ÜHINEGE!
NR 2

ÜKSIK TÖÖLINE ON JÕUETU KAPITALISMI VASTU — VÕITLUSSE PEAB ASTUMA KOGU TÖÖLISKLASS!

EESTIMAA TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU HÄÄLEKANDJA

E. Töölisühingute Keskliit tööpuuduse küsimuses.

Samme selle lahendamiseks.

Raskete mõtetega Eesti tööliklass võttis vastu 1931. a. sügise ja talve. Juba suve keskel oli selge, et möödunud sügis ja käesolev talv toob töölistele rohkem kannatusi kui kunagi varem. Seepärast Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus hakkas varakult otsima abinõusid, et osaliseltki tööliste elu pehendada varem tekkinud kui ka igapäevaga juure tulevaid raskusi. Ei välismail ega ka meil Eestis proletariaat oma klassiorganisatsioonide — ametiühingute kaudu, ei moodusta veel sellist jõudu, et tööliklassile pealelangevaid kriisi raskuseid täiel määral tagasi lüüa. Kõige teravamal kujul väljendub kriisi raskus massilises töötaolus. Töötaolu ulatust ei ole meil senini vastavate sotsiaalpoliitiliste asutiste poolt vajalikult selgitatud, kuid 1931. a. sügise saabumisega tuli küllaltki esile eeldusi, et tööpuudus tööliste keskel muutub veelgi suuremaks ja raskemaks kui eelmistel aastatel. Töölisvanemad oma aruandest töid kuuldavale käitiste juhatuste eelteateid, millega töölisi hoiatati hilissügisest ja talvistest vallandamistest ja palgakärpimistest.

Ei tulnud kusagilt teateid, et mõnel pool hakataks nimetamisväärselt töölisi juure võtma. Maalt tuli andmeid, et maamajandus ei vaja talvel enam niipalju palgatöölisi kui eelmistel talvedel: talud vähendasid põllutööliste arvu, metsandusel ei olnud väljavõtteid toodangu turustamiseks. Igal majandusalal — põllunduses, tööstuses ja kaubanduses oli ette näha suuri kokkutõmbamisi.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus esitas 1931. a. 15. septembril erilise saatkonna kaudu vabariigi valitsusele märgukirja, milles juhtis tähelepanu olemasolevate ja saabuvate raskuste peale. Märgukirjas toodi ette järgmist: Ametlike andmete järele on Eesti tööliste reaalteenistus madalamaid maailmas. 1931. a. kevadel üürieaduse kaotamise läbi langes Tallinna tööliste reaalteenistus veelgi, sest üürieaduse alla kuulunud korterite hindu tõsteti 100% võrra ja enam. Ainult korteri eest tuleb maksta 10—30 krooni kuus.

Lisaks sellele on paljud käitised a.-s. „A. M. Lutheri“ käitise juhatusega eesotsas asunud palkade kärpimisele. On karta, et palkade kärpimine võtab massilise iseloomu. Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus leiab, et palgavähendamise aktsioon tõukab veelgi suuremasse viletsusse töölised ja toob juure uusi raskusi meie rahvamajandusele, sest palkade allalöömisega langeb paratamatult rahva ostujõud, mis vähendab ka kaupade turustamist siseturul, mis omakorda teeb kriisi teravamaks tööstuses kui ka põllunduses ning laiendab töötaolu.

Eeltoodud asiolusid arvesse võttes Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus leiab, et vabariigi valitsusel tuleb samme astuda, et käitised ei viiks läbi palgavähendamist. Samuti leiab Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus, et tuleb maksta panna palga-

alammäärade seadus, millega kohustatakse käitisi maksuma töölistele inimväärselt töötasu.

Lähenes talv. Juba oktoobri algul kogunes linnade ja alevite tööbörsidesse rohkem töötuid kui eelmisel aastal. Et enamik töötaolu all kannatajaid ei omanud mingeid tagavarasid pikemaks äraelamiseks, siis esitas Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus vabariigi valitsusele 20. oktoobril järgmise märgukirja:

Tööbörside andmetel näitab tööpuudus Eestis järjekindlat tõusu. Nii on käesoleval aastal 19. oktoobril registreeritud Tallinna tööbörsis 1542 töötut, möödunud aasta samal ajal 1318 ja 1929. a. 996. Lisaks eelnimetatuile on käesoleval aastal registreeritud „Meremeeste Kodus“ 211 töötat meremeest, nii et registreeritud töötute arv on praegu Tallinnas juba 1752. Tegelikult on töötatööliste arv veel kaugelt suurem, sest paljud töötud ei registreeri end üldse mitte, sest ka tööbörside kaudu on pea võimatu leida tööd. Kahtlemata saab tööpuudus üldise majandusliku konjunktuuri halvenemise tõttu veelgi suurenema, ning eeloleval talvel kaugelt suurem olema kui eelmistel aastatel.

Kuna meie tööliste olukord madalate palkade tõttu üldiselt õige raske, siis töötute seisukord muutub otse väljakannatamatuks, iseäranis neil, kes kauemat aega töötä.

Tööliste, eriti aga töötute seisukorda on raskendanud veel üürieaduse ärakaotamine. Väikekorterite üürid on nüürd kõrgele üles kruvitud, et isegi töölolevatel töölistel raske on nõuetavat üüri tasuda, rääkimata töölistest, kel igasugune võimalus puudub üüri tasumiseks, mille tõttu neid ootab korteritest väljatõstmine.

Arvesse võttes, et häda töötute hulgas suureneb iga päevaga, tuleks kiiremas korras otsida abinõusid selle vähendamiseks. Olukorra pehendamiseks aitaks kaasa suureulatusline hädaabitööde korraldamine, missuguseid töid tuleks alustada juba nüüd otsekohe, mitte aga sündataval, nagu eelmistel aastatel, kus häda otse kohutavaks juba on muutunud. Hädaabitööde korraldamiseks tuleks esialgu määrata vähemalt 1.000.000 krooni.

Hädaabitööde korraldamise kõrval tuleks toetada aineliselt töötute lapsi ja nõrgajõulisi, milleks tuleks määrata esialgu vähemalt 300.000 krooni. Kõige otstarbekohasem oleks toetuse korraldamine omavalitsuste hoolekande asutuste kaudu, tööliisorganisatsioonide kaastegevusel.

Kuna on näha, et tööpuudus ei vähene, vaid vastupidi aasta-aastalt suureneb, ning kõik eeltoodud abinõud, nii hädaabitööde korraldamine kui ka ainelise toetuse andmine, ilma vastavate kindlustusseadusteta on ajutise iseloomuga hädaabinõud, siis Eestimaa Töölisühingute keskliidu juhatus palub vabariigi valitsust veel käesoleval aastal esitada riigikogule vastuvõtmiseks tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse, mis haaraks kõiki töölisi, kes elatavad end palgatööst, ning kindlustaks neile äraelamise võimaluse tööpuuduse ajal.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus loodab, et vabariigi valitsus tõsiselt arvestab tuhandete töötute ja nende perekondade häda-ga, ning kiirelt abinõusid tarvitusele võtab selle vähendamiseks, eriti aga astub samme püsiva korralduse loomiseks, tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse elluviimise läbi.

Vabariigi valitsuses oli sel sügisel töötä-töliste abistamise küsimus akuutselt käsitlul-sel. Teedeminister oli koostanud omavalit-suste kaasabil juba varasügisel üleriikliku üksikasjalise hädaabitööde kava. Eelmistel aastatel hakati kava tegema mõnes paigas alles hilissügisel ja leidis ka linnu, kus häda-abitööde korraldamiseks üldse samme ei astu-tud. Sotsiaalminister samuti omavalitsuste kaasabil astus samme, et abistada nõrgajõu-lisi töötuid, nende perekondi ja töötatöölise lapsi. Sellegi sotsiaalpoliitilise ülesande teos-tamiseks eelmiste aastate sügiskuudel ei tehtud peaaegu mitte midagi.

Kuna tööpuudus Eestis, samuti kui teis-teski riikides, on olnud püsiv. Praeguse kriisi ajal on võtnud vaid laiaulatusliku ja terava iseloomu, kuid tööpuudus eriti meil on olnud küllaltki suur neilgi aastatel, kui meil „ei olnud“ kriisi. Eesti vabaametüühinguid ja sotsialistlikul parteil on olnud enne praeguse kriisi saabumist seisukohale, et püsiva töö-taolu pärast tuleb Eestiski maksta panna tööliste tööpuuduse vastu kindlustamise seadus.

1931. a. aprillis peetud Eestimaa Töölis-ühingute Keskliidu kongressil võeti vastu otsus, et Eestis tuleb nõuda üldise sundusliku tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse maks-mapanemist.

Kuna riigivanem K. Päts oli annud lubaduse tööpuuduse vastu kindlustamise seaduse läbi-viimiseks, ja sellekohane, olgugi ebamäärane, lubadus seisib vabariigi valitsuse deklaratsioonis, siis oli küllaltki põhjust oodata, et töö-puuduse vastu kindlustamise seadus oleks maksa pandud. Kuna vabariigi valitsuse parempoolne enamik tööpuuduse kindlustamise küsimust ei lasknud tõsiselt päevakorrade ker-kidagi, siis otsustas E. Töölisühingute Kesk-liidu juhatus selleks samme astuda, et töö-puuduse vastu kindlustamise seadus siiski läbi viidaks.

Koos Eesti Sotsialistliku Tööliste Parteiga otsustati koostada tööpuuduse vastu kindlus-tamise seaduse alused. Mõlemi organisat-siooni vaheline komisjon seadis üles järgmi-sed põhimõtted:

Tööpuuduse vastu võitlemisel osutub muude sotsiaalpoliitiliste abinõude hulgas tähtsaks vahendiks üldine sunduslik riiklik tööpuuduse vastu kindlustus, mille alla kuuluksid kõik palgatöölised.

Eestis tuleks ellu viia tööpuuduse vastu kindlustuse seadus järgmistel alustel:

1. Kindlustuse alla kuulugu kõik palgatöö-lised tööstuses, kaubanduses, põllunduses, eramajapidamistes, bandandis jne.

2. Kindlustamine tuleb teostada territoriaal-kassade kaudu, kuhu oleks koondatud kõigi kindlustusalade administratsioon, et hoida kokku sotsiaalkindlustuste administratsiooni kuludes.

3. Tööpuuduse vastu kindlustust kui ka teisi kindlustusi juhib kindlustatute omavalitsus.

4. Tööpuuduse vastu kindlustuse sissetuleku-teks maksavad: tööandja $\frac{1}{3}$, töölisel $\frac{1}{3}$, riik $\frac{1}{3}$.

5. Kindlustatu töötaoleku puhul saavad toetust ka töötä alaealised lapsed ja töövõimetud perekonna liikmed.

6. Need töötatöölised, kes üldtoetuse alt välja langevad, saavad teatud ajal veel kriisi-toetust, milleks riik ja omavalitsus summad määrab.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus kiitis need põhimõtted heaks ja esitas nad haridus- ja sotsiaalministrile, lisades juure veel seda: senini kui teostub üldine sunduslik tööpuuduse vastu kindlustuse seadus, tuleb riiklikkude summadega toetada neid ameti-ühinguid, kes toetavad oma töötä liikmeid.

Jaanuari algul k. a. valmiski haridus- ja sotsiaalministeeriumis „Töötä töölise kutse-ühingute kaudu toetamise seaduse eelnõu“, mille läbiviimist E. Töölisühingute Keskliidu juhatus pooldas, kuid avaldades, et tuleks asuda eeltöid tegema üldise seadusliku töö-puuduse vastu kindlustuse seaduse maksma-panemiseks.

Hoolimata sellest, et käesoleval talvel töötä töölise abistamiseks oli määratud rohkem krediiti kui varem, kasvas töötäolu kohutava kiirusega. Seepärast esitas Eestimaa Töölis-ühingute Keskliidu juhatus 12. jaan. vabariigi valitsusele saatkonna kaudu uue märgu-kirja, kus muuseas oli öeldud:

Tööstöörside andmed näitavad, et tööpuudus on kasvanud kõikides linnades ja alevites. Sügisest peale on vallandatud enamikus suu-reamtes käitistes hulk töölisi. Rida vähemaid käitisi on hoopis seisma jäänud.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatusel ei ole küll täpseid andmeid töötatöölise tegelekkuude raskuste üle, sest avalik-õigusli-kud sotsiaalpoliitilised asutised ei ole senini toime pannud üldiseid objektiivseid uurimusi töötä ja nende perekondade sotsiaalse olu-korra selgitamiseks. Kuid tööstöörorganisatsio-nide usaldusisikute ja omavalitsuste hoo-lekande osakondade kuraatorite tähelepanekud kinnitavad, et enamik töötatöölisi ja nende perekondi viibib praegu äärmiselt raskes sot-siaalses olukorras. Tallinnas on tulnud veel ilmsiks, et töötatöölisi on tõstetud ühes nende perekondadega üüri mittemaksmise pärast korteritest tänavale.

Olgugi, et käesoleval talvel on töötäid ja nende perekondi abistatud riiklikkude kredii-tide läbi rohkem kui eelmisel aastal, on siiski hädaabitöödele pääsenud liig vähe töötäid.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu juhatus, juhtides vabariigi valitsuse tähelepanu töötä-töölise raskele tõsisele olukorrale, peab tarvi-likuks, et vabariigi valitsus asuks mõjuvate sotsiaalpoliitiliste ja majanduslikkude alg-tustega võitlusse tööpuuduse vastu ja teostaks kiires korras töötatöölise ja nende perekon-dade abistamist laiemas ulatuses.

Hädaabitöid tuleb korraldada suuremal määral ka maal.

Tuleb seadusandlikult maksta panna kii-res korras korraldus, et töötatöölisi ei tõste-taks üüri mittemaksmise pärast korteritest välja.

Tuleb panna maksma üldine sunduslik tööpuuduse vastu kindlustamise seadus.

Seni kuni see teostub, tuleb riiklikkude summadega toetada neid ametiühinguid, kes toetavad oma töötajaid liikmeid.

Nii on E.T.K. juhatus alatasa käinud peale ja nõudnud tööpuuduse pehmemendamist ning töötute kindlustamist tulevikus. Rohkem teha polenud E.T.K. juhatusel võimalik. Aga ka needki sammud on annud teatavaid tagajärgi.

Töötatööliste toetamine kutseühingute kaudu.

Haridus- ja sotsiaalminister J. Piiskar on esitanud vabariigi valitsusele „Töötate tööliste kutseühingute kaudu toetamise seaduse eelnõu“. See seaduseelnõu on rajatud mõningate erinevustega n.n. Genti süsteemilisele töötate tööliste kindlustamisele tööpuuduse vastu.

Seaduseelnõu sisaldab järgmist:

Iga tööliste kutseühing, mis liige mõnes üleriiklikus tööliste kutseühingute keskorganisatsioonis, on õigustatud saama riigilt toetusraha oma töötute liikmete toetamiseks, kui töötute liikmete toetamine on ettenähtud selle kutseühingu põhikirjas või otsustatud peakoosoleku poolt (§ 1).

Toetusraha maksab riik hariduse- ja sotsiaalministeeriumi eelarves selleks otstarbeks ettenähtud summadest kuuviisi 50% sellest summast, mis kutseühing eelmisel kuul kulutanud oma töötute liikmete toetamiseks (§ 3).

Toetus, mis tööliste kutseühingud oma töötutele liikmetele annavad, ei või tõusta üle 1 krooni päevas 18-aastastele ja vanematele meesliikmetele, mitte üle 80 senti päevas 18-aastastele ja vanematele naisliikmetele ja mitte üle 70 senti päevas liikmetele, kes veel 18 aastat vanad ei ole. Toetusele võib lisada mitte üle 20 senti päevas iga alla 16-aastase lapse pealt, kes toetussaaaja ülevalpidamisel.

Üle selles paragrahvis toodud normide kutseühingute poolt töötutele liikmetele makstud toetus ei võeta arvele kutseühingutele riigi toetusraha maksmisel (§ 5).

Toetust võib maksta kutseühing oma liikmetele, kes on olnud vähemalt üks kuu töötaja ja vähemalt kaks kuud ühingu liikmed.

Kõik toetussaajad peavad olema registreeritud tööborsis (§ 6).

Toetust ei või kutseühing selle seaduse alusel maksta neile liikmetele, kes tööpuudust kannatavad streigi ajal, ise vabatahtlikult on töölt lahkunud, kehaliselt või vaimliselt on vähemalt 60% töövõimetud, haigekassalt saavad haigusabiraha või asuvad väljaspool Eesti vabariigi piire (§ 8).

Kutseühing on kohustatud selle seaduse alusel makstava toetuse andmise lõpetama:

1. Kui toetussaaaja temale tööborsis poolt antud tööd vastu ei võta, kuigi see töö tema jõukohane on ja tema kutsetöövõimele halvalt ei mõju.

Tööline ei ole kohustatud tööd vastu võtma sarnasesse käitisesse, kus töölisel streigivad.

Samuti ei ole perekonnaga tööline kohustatud vastu võtma tööd, mis asub kaugemal kui 5 kilomeetrit tema elukohast.

2. Kui toetussaaaja võetakse hädaabi töödele;

3. Kui toetussaaaja on saanud toetust kolm kuud järjest või neli kuud aasta jooksul (§ 9).

Järevalvet seaduse täitmise üle teostab hariduse- ja sotsiaalministeeriumi töökaitse ja sotsiaalkindlustuse direktor. Kinnitusnõukogule antakse õigus anda määruseid seaduse seletamiseks ja elluviimiseks (§ 15).

Seadus hakkab maksma 1. oktoobrist 1932. a.

Töölisklassi ülesandest.

Tõusva klassi ülesandest.

L. Metslang.

Töölisklassis peitub suur ühiskondlik jõud. Töölisklassi ülemine on senini viinud klassivõitluse ainult osa sellest jõust. Enamikus riikides on töölisi organiseerunud ametiühingutesse, sotsialistlikkudesse parteidesse, spordiühingu-

tesse ja mitmetesse teistesse töölisklassi organisatsioonidesse, kuid palju on veel neid proletarlast, kes ei kuulu veel töölisklassi organisatsiooni ja seega aktiivselt osa ei võta töölisklassi liikumisest. Need töölisklassi liikumise eemalseisjad

proletaarlased on tuimalt suhtunud töölisklassi suurtesse ühiskondlikkudesse ülesannetesse. see

tuimus ja passiivsus

on suurelt osalt tingitud sellest, et töölisklassi ülesanded ja eesmärgid ei ole tunginud veel iga proletaarlase hingeelusse, iga töölise mõttekäiku ei ole imbutanud klassivõitluse vaim ja ei ole veel omandatud ühiskondlikkudes küsimustes tarvilist selgust.

Töölisklass on tõusev ühiskondlik klass. Majanduslik areng viib langusele ühes kapitalismiga ka praegu valitseva klassi kodanluse. Töölisklassi organisatsioonid, vabaametiühingute ja sotsialistlikkude parteidega eesotsas on valvel, et kapitalismi laostumine ja kodanluse võimult langemine ei tooks

tapvaid kannatusi

ja viletsusi proletariaadile, et maailm pöördepunktil rusudeks ei langeks. On selge, et proletariaat ei saa luua uut elukorraldust varemteks muudetud maailmas.

Mida enam meie töölisklassi ülesandeid ja võitlusesid lähemalt vaatleme, seda rohkem selgub, et need on küllaltki keerulised. Ei ole töölisklassiga seotises olevad küsimused lihtsalt mõistetavad, vaid paljude küsimuste lahendamiseks tuleb pingule tõmmata mõttekäik.

Raskes ühiskondlikus võitluses on paratamata töölisklassi

vaimline töö.

See ei pea olema juhuslik, vaid pidev ja kindla süsteemi järele korraldatud. Need proletaarlased, kes juba kuuluvad klassiorganisatsioonidesse vajavad teadmusi töölisklassi edasiviimiseks organisatsioonilise töö kaudu, et organisatsioonid oleksid igal juhul aktiivselt klassivõitluses. Nendele töölisele, kes ei kuulu veel töölisklassiorganisatsioonidesse, peab töölisklassi tegevusele andma organisatsiooniliseks. Kui kogu töölisklass on töölisklassi tegevuse mõjutuses, siis muutub töölisklass võitluses teadlikuks ja löögikindlaks. Seda vajabki töölisklassi eelkõige.

Mitmes enamarenenud töölisklassiorganisatsioonides on toimunud töölisklassi tegevuse intensiivselt juba pikemat aega eriorganisatsioonide juhtimisel. Viimastel aastatel on terves reas riikides algatusi tehtud töölisklassi tegevuse põhjalikumaks korraldamiseks. Välismaail teostavate töölisklassi tegevuse keskkohade tegevus näitab pidevat tõusu ja sedagi, et kordkorral võetakse tarvitusele uusi haridustöö meetodeid ja samme.

Soomes tegutsed

1919. a. peale Tööräva Haridusliit (Työväen Sivistysliitto). Liidu liikmeiks on kõik soome suuremad ülemaalsed töölisklassi organisatsioonid — ametühingute üleriiklikud liidud, sotsiaaldemokraatlik partei, sotsiaaldemokraatlik noorsoo liit, tarvitajate keskühing, töölisklassi, spordi-, muusika j. t. organisatsioonid.

Soomes Tööräva Haridusliidu ülesandeks on: levitada töölisklassi keskel ühiskondlikku haridust ja rahuldada töölisklassi vaimset kultuuritööd. Liit on võtnud oma peaaesandeks õpingute organisatsioonilise ja instrueerimise, et viia töölisklassi iseõppimisele. Õpingutele antakse õppetöö juhiseid, varustatakse kirjandusega, korraldatakse õpingute juhtide

kursusi. On olemas mitmesuguste ainete õpingute: ilukirjandus ja kirjandus, omavalitusteadus, organiseerimistöö, majandusteadus, deklamatsioon, raamatupidamine, sotsialism ja selle ajalugu, esperanto, üldine ajalugu, soome keel, sotsioloogia, soome ajalugu, kõnekunst, tervishoid, sporditeadus ja põllumajandus, kodumaa teadmine jne. Üldse on rohkelt tegevuses niisuguste ainete õpingute, mis rajavad ilmavaadet. 1919/20. õppiaastal (Liidu algusaastal) oli 63 õpingi 500 osavõtjaga. 1931. a. 264 õpingi üle 4600 osavõtjaga.

Suur osa õpinguidest töötab noorsoo organisatsioonide juures. Enamik õpinguidest on siiski maal, kus leidub vähe muid töölisklassi tegevust asutisi. Liit saadab organisatsioonide loengutele ja kursustele lektoreid ja kõnelejaid. 1931. a. peale teostab liidu juures kirjandus, mis annab kirjalikkude kavade ja juhtnõuete läbi juhiseid mitmesuguste ainete iseõppimiseks. Liit saab suuri summasid riigilt toetuseks. Liitu toetab rahaliselt ka tarvitajate keskühing. Liidul ilmub kuukiri „Työläisopiskelja“ (Õppiv töölisklass).

Tööräva Haridusliidu kõrval teevad töölisklassi keskel haridustööd töölisklassi tegevuse, mis oma olemuselt on meie rahvaühikoolide taolised. Need instituudid on koondunud töölisklassi instituutide liitu.

Peale selle on olemas soomes veel Tööräva Akadeemia.

Rootsis on töölisklassi haridustöö

eeskujulikumaid maailmas, seda võetakse eeskujuks teiste maade töölisklassi tegevuse poolt. Rootsi töölisklassi haridusliitu kuuluvad, ametühingud, töölisklassi parteid ja teised suuremad töölisklassi organisatsioonid. Rootsi töölisklassi haridusliidul (A.B.F.) oli möödunud aastal ligi poolteist miljonit liiget — 20 prots. kogu Rootsi rahvast. A.B.F. omab organisatsiooni ja raamatukogusid üle maa 1000 paigas. See- ga ulatub liidu tegevus igasse linna, alevisse ja küllasse. Liidul on 1063 raamatukogu 32.860 köitega. 1931. a. oli õpingute ja kursusi 3430, millest võttis osa 47.774 isikut.

Tähtsaks tegevusalaks on õpingute tegevuse juhtimine. Samuti korraldab liit kirjalikke kursusi neile töölisklassi, kes ei saa osa võtta õpinguidest. Kõige õpitavam ala on olnud organisatsioonilised küsimused, see- ga on teostatud 508 õpingi. Sellele järgneb ühiskonna- ja riigiteadus. Samuti on sageli õpitav sotsialism ja töölisklassi tegevus.

Lisaks õpingutele käivad kogu aeg kursused. Liit saab

suuri riiklikke toetusi.

1926. a. peale töötab Rootsi Ametiühingute Liidu kool Brunnsvikis, mille ülesandeks on hääd ametühingute funktsionäride ettevalmistamine. Selles koolis õpib korraga 60 isikut, kes on saadetud kooli ametühingute toetusel. Kooli juhatajaks on tuntud Rootsi ametühinglane Siegfried Hansson. Kooli sisse- seade läks maksma umbes pool miljonit krooni.

Teisteski maades on olemas erilised töölisklassi tegevuse keskkohad. Austrias, Saksamaal, Belgias, Daanis, Hollandis ja Schweitzis on töölisklassi tegevuse keskkohad moodustatud suuremate töölisklassi keskkohade organisatsioonide poolt.

See moodus on tunnustatud kõige otstarbeko-
hasemaks, seeläbi on võimalik töölisari-
dustöö ühtlustamine.

Mitmete maade ametiühingute liidud on
asutanud erilisi ametiühingulisi kooli ja aka-
deemiaid.

Saksamaal asutati

1921. a. Preisi maavalitsuse ja ametiühingu-
liste keskorganisatsioonide vahelise kokkulep-
pe alusel Frankfurti ülikooli juures tööaka-
deemia. Siia saadavad ametiühingud liikmeid
kuni 9 kuuks õppima, muidugi ametiühingu-
te kulul. See akadeemia on annud sissejuha-
tavat haridust hulgale ametiühinglasele.

Akadeemia õppekavas on majandusteadus,
õigusteadus, — eriti tööõigus, riigiõpetus, poliitika,
sotsioloogia, sotsiaalpoliitika, ameti-
ühinguline töö jne. Õppetöö on korraldatud
uusimate meetodite järele. Õppejõududeks
on tuntumaid majandusteadlasi, tööõiguslasi
ja sotsiolooge.

Peale tööakadeemia on Saksamaal üldtun-
tud Bernau ametiühinguline kool.

Austria Ametiühingute Liit

asutas 1926. a. Viini ametiühinglaste kooli
ametiühingute funktsionääridele. Kool on
kolmeaastase kursusega. Töötab õhtuti kaks
korda nädalas. Koolitöö on seatud põhjalikult
distsiplineeritud meetodeile. Lõpetajaid oli
1929. a. kuni 1931. a. 71, neist 58 meest ja
13 naist. Enamik lõpetajaist on praegu
ametiühinguis vastutusrikkal organisatsiooni
tööl. Kooli juures töötab alaliselt grupp noo-
remaid — 17—25-a. — ametiühinglasi, kes
on valitud organisatsioonide poolt nooremate
liikmete hulgast, et neid valmistada ette teo-
reetilisel ja praktilisel ametiühingulisele
tööle.

Enam süstemaatlikku agitatsiooni. Organiseerimata tööline on ettevõtja toeks.

„Tulevase sõja kannul käib üldine pank-
rott, laiaade rahvamasside viletsus, massiline
tööpuudus, suur näljahäda.“ Nõnda ütles Aug-
ust Bebel 9-mal nov. 1911. a. Saksa riigi-
päeval. Bebel ei pidanud end kunagi prohve-
tiksi, ta ennustus tugenus vaid poliitilistele,
majanduslikkudele ja sotsiaalpoliitilistele tead-
mistele. Aga ta hoiatavaid sõnu riigile, riigi-
päevale, kogu inimkonnale jäeti kahjuks tähe-
lepanemata — ja nüüd ongi käes sõja tulemu-
sed: üldine kriis, puudus ja viletsus ja keegi
ei oska lahendada mõistatust, kuidas kõigest
sellest välja rabeleda.

Ilmasõja järelaastail hüüti igalpool: Ai-
nult töö võib meid päästa.“ Kus on nüüd need
targad? Juba tolkorral oli palju tuhandeid
käsi töota. Nüüd on töötuid miljoneid ja nad
kõik haaraksid heameelega päästvat töö järgi.
Aga kus on töö? Nähtavasti on see ammu
juba tehtud, sest me kannatame ju praegu
üleproduktiooni all. Mis praegu puudub ei
ole mitte ainult töö, vaid ostujõud, et võiks
kasutada üleproduktiooni, tarvitada ära roh-
keid kaubahulki ladudes. Selle asemel aga, et
hooldada ostujõu suurendamise eest, tehakse

Čehhoslovakkia töölisakadeemia
on asutatud tööliste keskorganisatsioonide
poolt. Akadeemia on jaotatud mitmesse osa-
konda. Üks osakond annab kõrgema hariduse
ajaloos, tulundusteaduses ja praktilises filo-
soofias, korraldab kursusi töölinõukogude
liikmeile ja mitmesuguseid üldkultuurilisi
kursusi. Teine osakond hoolitseb tehnilise
oskuse eest, kolmas korraldab õhtuseid keelte
ja arvepidamise kursuseid. Akadeemia kor-
raldab ka kontserte, draamaettekandeid, liiku-
vaid raamatukogusid ja suvekoloniisid.

Neist ülevaateist selgub kui suurt rõhku
välismaail on pandud töölisariidustööle. Ja
peaks olema selge, et Eestiski tuleb hakata
intensiivselt tööle töölisariidustööga. Läänud
aasta kevadel registreeriti

Eesti Tööliste Haridusliidu

põhikiri ja 29. veebr. s. a. astub kokku Hari-
dusliidu esimene asemikkude kogu, et liit
võiks asuda täie jõuga tööle. Senini on astu-
nud liidu liikmeiks Eestimaa Töölisühingute
Keskliit, mis on olnud liidu algataja, Tallinna
Töölisteater ja E. Töölisõppesti Liit, nende or-
ganisatsioonide kaudu on Haridusliidul juba
praegu üle 7000 üksikliikme. Liit ei ole jõud-
nud veel tegevustki alata, kui juba on pöö-
rdud liidu poole mitmelt poolt juhtnõuete saa-
miseks, kuidas korraldada kohapeal haridus-
tööd. Ei ole kahtlust selles, et meie töölis-
konnal on haridusliidu järele tarve. Ja loo-
dame, et heade lootustega oma tööd alustav
E. Tööliste Haridusliit oma ülesannetega toime
tuleb. Loodame, et ta viib tööliklassi keskele
selget ühiskondlikku teadvust, iga vaimse
väärtuse, mis olnud senini vaid kodanluse kä-
sutada, kuid mis võib kasuks olla ka töus-
vale ühiskondlikule klassile — proletariaa-
dile.

just vastupidist. Töötasu vähendamine on
praegu igalpool ettevõtjate hüüdsõnaks ja seda
märgusõna kaitsuvad ja toetavad riigivalit-
sused.

Et töölikond suudaks sellele vastu seista,
selleks on tarvis tugevat ühiskondlikku jõudu.
Üksik inimene on jõuetu — organisatsioon aga jõud.
Kelle käes on võim, selle päralt on ka õigus.
Kui ettevõtjaskond poleks nii hästi organiseer-
itud, kas suudaks ta siis teha nipalju üle-
kohut tööliste suhtes, kui praegu? Ja oleks see
võimalik siis, kui töölikond oleks organiseer-
itud vähemasti niisama tugevasti, kui ta vas-
tased. Muidugi on töölikondki praegu orga-
niseeritud, aga kahjuks ainult osaliselt. Suu-
red organiseerimistute hulgad on aga organiseer-
itud ettevõtjaskonna peatoed, eriti praeguse
suure kriisi ajal. Ametiühingud peavad nüüd
rohkem kui kunagi varem pöörama tähelepanu
organiseerimistööle. Kihutustööd tuleks võ-
malikult süstematiseerida. On tarvis selgitada
ja ütelda, mis on õige ja tarvilik neile ameti-
ühingute liikmetele, kes aja raskuse mõjul
muutunud kahtlevaiks, sest säärane nõrk ja

kahtleja ei kahjusta mitte ainult iseend, vaid kogu töölislükkumist.

Veel tarvilikum on aga ametiühingusse kaasa tõmmata neid seltsimehi ja seltsilisi, kes seni on organiseerimatutena töölislükkumisest eemal seisnud. Selleks on tarvis julgust, kannatust ja vastupidavust. Eriti tähtis on kodune agitatsioon — isiku mõju isikule. Selle viisi juures on kõige parem võimalus selgitada õiget teed ja kõrvaldada eksiarramisi ja vale-
arusaamisi.

Muidugi on sellise kihutustöö eeltingimuseks koolitatud agitaatorid. Ja nendest ei tule puudus. Ei tohi vaid unustada vanasõna: „Ükski meister pole langenud taevast“, ja hea tahtmise juures saab üle kõigist kahtlustest ja raskustest.

Süsteemaatilise agitatsiooni juures ei tohi aga piirduda vaid sellega, kui ükskord käiakse värbimas ja esimese ebaõnnestumise järele jäetakse asi pooleli. Tuleb minna asjaosalise juure veel teine kordki ja kolmas kordki. Igaüks mõtelgu sel puhul iseenele: üks vajab vähem aega ja järeloomõlemist, kuni ta liikmeks astus, teine rohkem. Iga üksik isik on tähtis. Üks liige meie ridades rohkem, tähendab ühe vaenlase võrra vähem. Iga ametiühinglane küsigu eneselt, kui mitu agitatsiooni võimalust ta kasutas ja kui palju ta jättis kasutamata ja kas ei oleks võimalik tegemata jäänud tööd veel tagantjärele teha. Leidnud vastuse neile küsimistele, asub iga ametiühinglane süsteemaatilisele kihutustööle uute liikmete juurevõtmiseks. Suur töö ja lai tegevusväli ootab meid ees — seda ürgem unustagem.

Tartu metallitöölise kurbloolus.

Käesolevat aastat alustasid Tartu metallitöölised kurvemalt kui kunagi enne. Kui 1929. aasta lõpuks töötasid Tartu metallitööstuses kokku 941 inimest, kes kuulusid haiguskindlustuse alla, nagu näitab vastav statistika, siis käesoleva aasta alguseks leiame nende samade andmete järele ainult 532 meest ning naist, kes teenistust leiavad Tartu metalli ja mehhanika tööstuses. Ka töötavate metallistide elujärg pole kerge, sest töötatakse lühendatud tööpäevaga, kuid kannatusrikas on nende elu, kes vabanesid juba „Teguri“ vabriku sulgemisel ning veel enam. Mõned üksikud on leidnud tööd muul alal ning osa on saanud hädaabitöödele, kuid selle perekonna normid ei vasta hädaabitöödele võtmise normidele, need on meeletult seisukorras.

Kuigi Tallinna metallitöölise seisukord ei ole rõõmuäratav, siiski vähemalt üks ehk teine kuuldus vähegi annab lootust nagu jäälohkuja ehitamine j. m., kuid siin ei näi üldse väljavaateid olevat.

Suurendas veel tööpuudust üldine kokkutõmbamine nii riiklikes kui ka omavalitsuse asutustes, sest metallitööstuses edendavad peaaegu just riiklikud ja kogukondlikud tellimised, nagu sillad, laevad, vedurid, veevärk, telefon jne. Ehkki tellimiste kokkutõmbamise teel loodetakse eelarved tasakaalu viia, siiski teisest küljest annab töötajäänud inimeste ostujõetus ennast veel teistele ringkondadele tunda, nii kui poodnikud, rätsepad, kingsepad, majaomanikud jne. ja ka riiklike sissetulekute peale ei jäta see oma mõju avaldamata. Kaugenägeliku majanduspoliitika korral oleks vast võimalus olnud nii mõndagi praegustest raskustest pehmemendada, kuid seisame kurva tööolu ees, kus ETK ning teiste kaubamajade laod on täis väljamaa masinaid ja riistu, mida

oleks siin võidud edukalt valmistada, kui oleks õigel ajal olukorda osatud hinnata. Ehkki meil metalli tooresainena oleks tulnud sissevedada, kuid tooresaine tollivabaks jättes ning meie tööliste väiksed palgad juurde arvates, ei oleks saadused siin kallimaks läinud, kui oleks olnud suuremaarvulise tellimistega tööstus garanteeritud. Nii kui meie näeme senisest Tartu telefonivabriku tegevusest, on ettevõtte edukalt senini väljamaa samasuguste ettevõtetele võistelnud ning telefonidega varustatud: Soomet, Leedut, Poolat, Kauge-Idat jne.

Ei saa siin etteheiteid teha mitte ainult võimalolevate ringkondadele, vaid ka metallitöölisele, nii kui ka pea terve töölisperel on osalt süüdi neid tabanud raskustes — ei ole osatud endid organiseerida raskustele vastu-
tõlgiks ehk vähemalt nende pehmemdamiseks.

Meil on veel veres endine põhimõte: igaüks iseene eest, mis oli sel ajal võimalik, kui võis õhtul rongile istudes järgmisel päeval juba praeguses Leningradis paremaid töötingimusi leida, mis tihti ei olnud halvemad kui mõnel noorel haritalasel. Nüüd, metallistid kui ka kogu eesti töölikond on surutud oma kodumaa kitsastesse piiridesse, tuleb teisi teid kasutada, sellaseks teeks on tugevate kutseühingute loomine, millele abil nii mõndagi oleks võimalik tööliste elus parandada, kuid kahjuks meil tööliste selle asemel, et astuda kutseühingusse ning sinna ka püsivalt jääda ja ühisuse tegevusest aktiivselt osa võtta, käivad mööda valitsuse asutusi esiteks nurumas, et ettevõtjatele soodsamatel tingimustel rohkem laenusid antaks, siis jälle palumas, et laenusid kustutataks ja lõpuks tuleb veel kohut käia oma teenitud sentide kätte-
saamiseks.

A. Linnomägi.

Tööline! Oled sa juba ametiühingu liige?

Ainult ametiühingu kaudu võid oma elujärge parandada!

Töötute abistamisest Saksamaal.

„Tööliste Häälele“ kirjutanud Robert Seiler.

Töötute abistamise viise on Saksamaal:

- 1) Töötute — toetus.
- 2) Kriisi — toetus.
- 3) Harilik vaeste — toetus.

Alljärgnev kirjutis tutvustab lähemalt nende kolme toetusviisi *kestvust, suurust ja tingimusi.*

„Töötute toetust

saavad need, kes kahe viimase aasta jooksul vähemasti üks aasta kuulusid sundusliku kindlustuse alla.“

Nii on siis toetuse saamise tingimuseks, et abiraha soovija on *vähemasti üks aasta olnud tööl ja see tööaasta peab langema kahe viimase aasta sisse ja selle aja sees pidi ta olema sunduslikult kindlustatud.* Toetuse saamise tingimuseks on veel see, et kõik määruse 3 nõudmist peavad olema täidetud, ei piisa, kui vaid üks ehk kaks nõudmist on korras.

Kõige lihtsamini selgub selle määruse sisu näidete varal:

1) Tööstusõpilane 3-aastase õppeajaga valaneb töölt teise õppeaasta lõpus. Ta maksis kogu aeg töötute kindlustuse liikmemaksu, töötas kahe viimase aasta kestel isegi kaks aastat, aga ta ei kuulunud sundusliku kindlustuse alla, sest seaduse järgi tööstusõpilased kuuluvad töötute-kindlustuse alla alles 3-dal õppeaastal. Asjata tasunud töötute-kindli liikmemaksu võib ta tagasi nõuda, muidugi mõista ainult selle osa, mis ta ise sinna maksis, aga töötute-toetust ta ei saa.

2) Tööstusõpilane 3-aastase õppeajaga vallandatakse töölt üks kuu enne õppeaja lõppu. Tal on tõendavad tunnistused, et ta maksis töötute-kindlustusele sunduslikult 11 kuud liikmemaksu, aga seadus näeb ette 12 kuud ja sellepärast ei saa ka tema mitte töötute-toetust.

3) Suviline, kes iga suve kestes sai töötada umbes 4 kuud, saab kahe viimase aasta kohta kindlaks teha vaid 8 kuud tööd, seadus aga nõuab 12 kuud ja sellepärast ei saa ka tema töötute-toetust.

4) Kaevandustööline, kes raske tööõnnetuse järele lamas 1½ aastat haigemajas, vallandati töölt ja terveks saades ta meldib end töötuna. Enne tööõnnetust oli ta 10 aastat ühtejärgi olnud tööl. Kahe viimase aasta kohta sai ta aga tõestada vaid ½ aasta tööd. Aga haigus pikendab n.n. raamiga kuni 3-aastani, sellepärast on tal õigus saada töötute-toetust. Oleks ta aga haigena lamanud 2½ aastat, siis poleks ta toetust mitte saanud.

Ülaltoodud nõudmised käivad nende töötute kohta, kes esimest korda end töötuna meldivad. Kes juba varemalt

on toetust saanud, nendelt nõutakse ainult ½ aasta töö (182 päeva) kohta tõendust.

Töötute-toetust antakse ainult neile, kes on *ilma töötähta* (töötud), *aga töövõimelised*,

Kui tööline on vallandatud sellepärast, et ta *viimasel ajal* oli haige, siis peab ta enne terveks saama, s. t. tal olgu ettenäidata haigekassa tõendus, et ta terve on ja usaldusarstilt tunnistus, et ta *töökõlbulik* on, alles siis on tal õigus saada töötute-toetust.

Uuemate määruste järele (31. dets. 1931. a. hädakorramäärust pole arvestatud) peab töötute olema vähemasti 21 aastat vana, et toetust saada. Nooremad, kui 21 aastat, kuuluvad enne toetuse määramist *vaesuse kindlaksmäärava komisjoni* alla, kelle otsusest oleb, kas ta saab toetust, või mitte. Komisjoni otsuse kohaselt võib ta toetusest kas täiesti ilma jääda, või talle antakse osaliselt abi või jälle määratakse toetus täies ulatuses. Kui töötute on näiteks ainuke laps ja ema saab 300 Rm. kuus pensioni, siis ta kindlasti jääb toetusest ilma, sest emalt võidakse nõuda, et ta oma last üleval peab.

Kui töötule on lubatud töötute-toetus, siis peab ta ise hoolitsema, et ta seda ka täies ulatuses kätte saab, s. t. ta peab korralikult täitma kontrollkohustust, ei tohi teha „*musta tööd*“, ehk kui tal on kõrvalteenistus, siis peab ta sellest nõuetekohaselt ja õigel ajal teatama.

Töötute-toetust antakse 20 nädalat (120 nädalapäeva). Puhkepäevi ei arvestata ja nende eest ei makseta, küll aga pühade-päevade eest, mis ei lange puhkepäeva peale. Kui töötute on oma 120 päeva toetust saanud, siis katkestatakse talle toetuse andmine ja ta juhitakse

kriisi-toetusele,

kui ta vastab selle toetusviisi tingimustele. Töötute-toetust võib ta alles siis jälle saada, kui ta *vahepeal* on ½ aastat teinud kindlustuskohustuslikku tööd.

Kui suur on siis õieti töötute-toetuse antav abi?

Sellele küsimusele ei saa niisama lihtsasti vastata, sest toetuse suurus ole-

neb väga mitmesugustest asjaoludest. Näiteks, kas töötü on vallaline, lesk või abielus, kui palju on lapsi ja kui vanad nad on, kas ta saab pensioni, kui kõrge oli ta endine töötasu ja kui kõrge põhipalga järgi oli ta kindlustatud.

Töötute-kindlustuse toetuse-määrad on jagatud klassidesse I—XI-ni, selle järele, kui kõrge on maksetav liikmehaha (oleneb põhipalgast, s. t. teenistuse suurusest). *Klassis I on toetuse-määraks 5.60 mk. nädalas, klassis XI (kõige kõrgem) — 17.90 mk. nädalas; nii on toetus umbes 70—30% tegelikust teenistuse suurusest.*

Toetuseraha maksetakse ainult peatoetuse saaja kätte. Kui on lisatoetuseõiguslikke perekonnaliikmeid, siis nende jaoks on n. n.

perekonnaabiraha.

Kõige kõrgemas palgaklassis on lisatoetus 3.15 mk. nädalas. Lisatoetusi võivad perekonnas saada kõige enam 6 isikut ja nendeks võivad olla vaid lapsed alla 14 aastat vanad.

Perekonnaabiraha ei makseta alati peatoetuse-saaja kätte. Kui ema-isa elavad lahus, siis võib naine lahus maksmist nõuda ja peab ise isiklikult abiraha ära viima.

Enne toetuse kättesaamist, peab töötü

teatud aja ootama.

Viimane kestab harilikult 7—21 päeva (puhkepäevad kaasa arvatud), selle järele, kui palju tal on lisatoetuse saajaid ja võib vähendada 0—7 päevani, kui näit. *otsekohe* töötaoleku teatamise eel oli haigus. *Kõige pikemat aega peavad ootama vallalised, nende ooteaeg kestab 21 päeva. Ooteaeg ei arvata toetusesaamise ajale juure.*

Kui töötü kaotas viimase teenistuskoha oma süü läbi, siis *pikendatakse ooteaega kuue nädala võrra, s. t. ta saab abiraha kuus nädalat hiljem, kui ta oleks müüdu saanud.* Vahepeal peab ta korralikult täitma kontrollimäärused ja toetuse-ajale rehkendatakse juure ooteaeg, nii et ta saab toetust 120 päeva asemel vaid 84 päeva (120—36).

Kriisi-toetus

on praegu lubatud ainult *töötute-toetuse jätkuna ja ainult siis, kui töötü on 21 aastat vana.* Kriisi-toetuse saami-

seks on tähtis ka kutse. Praegu on juba *pea kõik kutsed* lubatud, väljaarvatud näiteks majateenijad.

Iga töötü kuulub

vaesuse-kontrolli

alla, kelle otsusest oleneb *abisumma kõrgus.* Kriisi-toetuses on klasse vaid I—VII ja nende toetusmäärad vastavalt täpselt töötute-toetuse vastavatele klassidele (5.60—12.70 mk.). Kõrgemad klassid VIII—XI on siin ära jäetud. Töötü, kes töötute-kindlustusest sai abi klass XI-nda järele, saab kriisi-toetust vaid klass VII järele ja nii edasi vastavalt allapoole,

Kuna töötute-toetuse juures oli ükskõik, kas töötul on varandust, maja- või kinnisvara pabereid, *kriisitoetus seab üles palju valjumad tingimused.* Ainult *tõsiselt puudustkannatajad saavad siit toetust ja sellepärast liikatakse ka paljude abisoovijate palved tagasi puuduliku vaesuse põhjusel.* Peale selle antakse kriisi-toetust vaid riigisakslastele ja neile muulastele, kelle kodumaal on maksev samasugune hoolekanne.

Vahel arvestatakse ka perekonnaliikmete sissetulekuid; kui näiteks vallaline poeg *teenib*, siis vähendatakse isa kriisi-toetuse nädala abiraha (kusjuures on ettenähtud kindel määr, mis vähendamisele ei kuulu).

Samuti arvestatakse ka *pensionid.*

Kriisi-toetuse kestvus on 192 nädalapäeva (32 nädalat), mida võib tarbekorral pikendada kuni 270-ne päevani (45 nädalani). Viimast saavad tingimusi ainult 40-aastased ja vanemad töötud. Kui kriisi-toetuse kestvus läbi, siis töötü kirjutatakse siit *lõpulikult välja ja juhitakse edasi avaliku hoolekande korraldusse.* Sellest momendist peale lõpevad töötute-kindlustuse suuremad kohustused kindlustatu suhtes.

Hoolekande-toetus ei ole ajaga piiratud, aga toetust antakse siit vaid ainult puudustkannatajatele. Siingi on tarvilik vaesuse-kontroll. Juhtnõõrid on umbes samad nagu töötute-kindlustusel.

Hoolekande-toetuse määrad vastavad peaaegu kriisi-toetuse määradele, ainult siin on aluseks võetud *perekonnaliikmete hulk*, arvestamata omaajal saadud *töötasu.*

Kõik need abirahad kannavad *vabatahtlikku iseloomu*, võivad seotud olla *sundtööga ja tagasimaksukohustusega.*

Rätsepatööliliste palgavõitlus möödunud aastal.

Möödunud aasta läks rätsepatöölistel mitmes linnas, nagu Tallinnas, Tartus ja Valgas palgavõitluse tähe all.

Tallinna Rätsepatööliliste Ühing asus juba 1930. a. lõpul energiliselt streigiettevalmistamisele. Selle põhjastas 1928. a. kollektiivlepingutega maksmapandud hinnatariifi annulleerimine ettevõtjate poolt.

Seati ametisse tihe usaldusmeeste võrk, et võimalikult rohkem töölisi ühinguks tõmmata.

Võeti tarvitusele 1926. a. Tartus praktiliseeritud tööliste omavaheliste streigikohustuse lepingute süsteem, mis ka Riigikohtus seaduslikuks tunnustatud; sellele lepingule allakirjutaja kohustab ennast streigi või boikoti alla kuuluvaid töid mitte tegema, tagatissumma lepingu rikkumise korral maksab allakirjutaja 150 kr.

Et Tallinna valmisriiete ärid peaaegu kõik omale töid lasevad teha hankeetevõtjatel, siis oli ka paratamatu tarvilik viimaste kaasatõmbamine. Selleks esitas ühing neile analoogilise omavahelise streigikohustuse lepingu töölistega, kus aga tagatissumma on 500 kr. kuna ettevõtjad vabatahtlikult kokkulepet ei valinud, algas Tallinnas valmisriiete äritöölistel streik 15 aprillil ja tellitud töö äridel 2. mail.

Streigi algul oli ühingul 400 liiget, sama palju streigilepingute allkirju, kuna aga hankeetevõtjaid peaaegu kõiki suudeti kaasa tõmmata, 40 streigilepingu allkirjaga.

Äritöölisi Tallinnas arvatakse olevat 600 ümber. Sellega oli streik organisatsiooniliselt võrdlemisi hästi ettevalmistatud, ainult mantlitegijaid naistööliliste peret ei suudetud kõigile katsetele vaatamata streigile viia, olgugi et nende palgatingimised meeste omast palju halvemad.

Streigile panid visalt vastu töölisel kui ka ettevõtjad. Lühema aja jooksul võtsid kollektiivlepingud vastu vähemad ärid, kuna rikkad ettevõtjad asusid streigimurdjate otsimisele, mis küll osutus streigiliikumises tähtsusetuks. Suuremaks veaks oli see, et naistöö jäi streigi

alt vabaks, teiseks realiseeriti vanu tagavaru, nii aitasid need ärimehed endid suurest hädast välja, olgugi et nad eneste arvates 10.000 kr. kaotasid.

Tööliliste kahjuks seltsis ka veel see asjaolu, et tarvitajaskonna ostujõud hakkas langema, sellega, mingisugust suurt hooajale vastavat nõudmist ei tulnudki.

Tellitud äride meestööliliste streik vältas 2 nädalat ja lõppes võiduga. Maksma pandi kollektiivlepingud, kuna laagritööliliste streik kestis vormiliselt 5 kuud, mille juures ainult 50 prots. valmisriiete äridega kollektiivlepingud sõlmiti. Ülejäänud osa ärisid on hankeetevõtjatega lepingud sõlminud ühingu näpunäidetel.

Üldist palgavõitluse arengut silmas pidades, peab tunnustama, et rätsepatöölilised on juba kogenud streigivõitluse pidajad ja suur hulk streikijaid töölisi kindlat distsipliini oskavad pidada, kuid on ka veel n. n. „seebisööjaid“ keda edaspidine ametiühinguline võitlus kindlasti kord kahjutuks teeb.

Praegu on tööliste omavahelisi streigikohustuslisi lepinguid 565 allkirjaga; kõik need liikmete ja hangeetevõtjate streigilepingud on maksvad 1. juulini 1933. a.

Liikmeid oli ühingul aasta vahetusel 488. Streigivõitluse kuludeks läks 1.796,82 kr. milist abi said peamiselt naistöölilised-abilised. Streigivõitlus oli küll praegusel kriisi ajal raske, kuid rätsepatöölilised ei lakka enne võitlusest kuni täielise kollektiivlepingute maksmapanekuni.

Ametiühingu kindlaks juhtmõteks on praegugi tema organisatsioonilist jõudu süvendada ja tõsta. Selleks on asutud jälle tööle usaldusmeeste võrgu kaudu. Kas ei tuleks ka kord sellele suurele hulgale naistöölilistele see arusaamine, et nemad kõige viletsematesse tingimustesse on surutud oma äärmise passiivsuse pärast, ja et ainuüksi ametiühingusse koondumisel kõrvaldatakse see nende halastamatu ekspluateerimine.

R. L.

Eesti Raudtee Tööliliste Ühisuse järjekindel kasv.

E. Raudtee Tööliliste Ühisus algas tegevust 1. mail 1927. a. ja selle aasta lõpuks oli organiseeritud osakonnad Tallinnas, Valgas, Moiskülas, Keilas ja Narvas. 1928. a. asutati osakonnad Sondasse ja Tapale. Tapa osakond jäi soiku ühelt poolt kommunistliku vastuagitatsiooni ja teiselt poolt parempoolsete provokatsiooni tõttu. Ka Keila osakonna liikmed lahkusid peale ühe, selle ettekäändega, et ühisus ei ole neile tuntavat abi annud. Sinna osakonda kuulusid raudtee liinitöölised, kelle arusaamine ametiühingulisist ülesannetest on omapärane. Kui nemad on paar kuud 15 senti liikmemaksu maksnud, siis arvavad, et neil on õigus 10—30 krooni abi saada. Tapa osakond algas uuesti tegevust 1929. a. lõpul. Depootöölilistest astusid liikmeks 90%.

E. Raudtee Tööliliste Ühisuse liikmete arv on iga aastaga järjekindlalt tõusnud. 1927. a. oli liikmeid 365, 1928. a. 399, 1929. a. 449, 1930. a. 524 ja 1931. a. 533 liiget. Raudtee tehaste ja depootöölilistest on koondunud ühisuse liikmeteks üle 45%.

Ühisus on asunud oma liikmeid aineliselt toetama. Liikme surma korral antakse matuse toetuseks 100 krooni ja ühekordset toetust liikme pikaajalise haiguse ning tuleõnnetuste korral.

RAUDTEE TÖÖLISTE OLUKORD HALVENENUD.

Ühisus on järjekindlat võitlust pidanud raudteetööliliste huvide eest. On seadnud üles nõudmisi, et pandagu maksma seadusandlisel teel 8-tunniline tööaeg palkade alammäära ja

töölisele puhkeaja seadus ühes palga saamisega, vanaduse, invaliidisuse, tööpuuduse vastu kindlustamise, haiguskindlustuse ja muud sotsiaalseadused. Mitmed neist nõudmistest on teostamist leidnud. Nimelt selle tõttu, et ametiühingud kontaktis E. Sotsialistliku Töölise Parteiga ühiselt valvel olnud ja peale surunud. Ühisuse juhatus on kõikide töölise ellu puutuvate seaduse eelnõude kohta omad parandused esitanud. Ühisuse juhatus on hoolega jälginud raudteelaste olukorra halvendamise kavatsusi ja on nende vastu kohe vastavast kohas protestiga esnenud ja nõudnud tagasikiskumise seismajättmist.

1930. a. oli raudteetöölisele raskeks kaotuste aastaks: O. Strandmann'i valitsuse ülesandel asus raudteevalitsus töölise palga- ja muu olukorra halvendamisele. Kärbiti tükitöölise haiguspäevade tasu 40—60% võrra ja aasta lõpul asuti tükitööhindu kärpima kuni 30% võrra. Põhjuseks toodi, et vabariigi valitsus raudtee veereva koosseisu kredite vähenandanud. Kusagilt mujalt kokku hoida ei ole võimalik, kui tuleb vähendada tükitööhindu — töölise palku.

Tükitööhindade komisjoni tööst kutsuti alguses töölise esindust osa võtma, aga hiljem ei tahtud häälmeel näha töölise esindajaid, kelle osavõtt raskendavat tööd.

Tükitööhindamise komisjoni tööst võtsid ka töölised ise loulut osa, mille tõttu kärbiti ka hindu kahel korral, nõnda et lõpuks tükitöö töötasu alanes 40—50% võrra.

Nüüd on töölised arusaamisele jõudnud, et tükitööhindamise komisjoni tööst eemalhoidmisega on tehtud eksisamm ja nüüd neid asju parandada on raske.

Iga aasta kevadel ja sügisel on korraldatud igas osakonnas organiseerimise koosolekuid. Möödunud ja ka käesoleval aastal on ühisuse Tallinna, Valga ja Narva osakonnad tellinud kõigile liikmetele „Töölise Hääl“.

Osakondade peakoosolekuid peeti Narvas 14., Sondas ja Tapal 17. veebruaril. Ees seisavad peakoosolekud Mõisakülas — 21., Tallinnas — 26. ning Valgas — 27. veebruaril.

Ühisuse esitajate kogu astub kokku 3. aprillil k. a.

Üleskutse nahatöölisele.

Seltsimehed! Viimaseil aastail kohutavalt levinud tööpuudus on saanud tänapäeva ühiskonna hävitavaks taudiks, eriti aga valusaks eluküsimuseks töölisklassile. Töökohta kaotused on saanud igapäevasteks näheteks. Tööpalgad meil Eestis on madalamad terves maailmas (väljaarvatud Portugalia), palgast jakub vaevalt elamiseks töölolemise ajal; lõpeb aga töö, siis on ka raha otsas.

Mõelge, mida tunneb töötu ema või isa nâhes omi armsaid teenimatult kannatamas juba siis, kui nad ei mõistagi, miks on neil külm ja miks ei anta neile süüa.

See kõik toob töölisklassile mitte üksinda kehalist kannatust, vaid demoraliseerib ka vaimliselt. Tööd otsides peab nädalaid ja isegi kuid tööborsil järke ootama ja kui see järg ükskord tuleb, siis selgub tihti, et pakutatavad tööd ei ole elus enne teinud ega suudagi teha. — Sel puhul muidugi võib mõndagi teenimatut enda aadressil kuulda.

Tööpuuduse küsimus on meile, nahatöölisele eriti tähtis. On ju selle tööala hinnad eriti madalaks pressitud omavahelise võistluse tõttu! Meie töö on ju hooaja töö ja kindlasti vähemalt 1/3 nahatöölisi on talvel töötud ning neil ei ole vähematki lootust tööborsil kaudu tööd saada, sest seal ei korraldata ju erjalalisi tööd. Vaevalt ka kingsepp suudaks toime tulla kuskil metsas puusaagimisega. Ühe sõnaga — ühiskond ei aita meid.

Mida peaks siis tegema?

Kõige pealt on viimane aeg endid organiseerida ametiühingusse; meie ei tohi enam

jääda passiivseteks pealtvaatajateks. Meid ei aita ükski väline jõud, peame aitama end ise.

1) Maksame korralikult liikmemaksud ja moodustame sellega endile kassa, kust töötaoleku puhul toetust saame; arvatavasti saab ka riigi poolt sel puhul abi (vastav seaduse eelnõu on välja töötatud, meie peame vaid nõudma, et see seadusena maksuma pandaks).

2) Organiseeritult avaneb võimalus palga võitlust pidada ja võita kätte palgaalusid, mis inimväärilise elamise võimaldaks.

3) Organiseeritult võime sõlmida kollektiivlepinguid ja viia asja niikaugele, et ettevõtjad palkaks töölisi ainult ametiühingu läbi, neid kes on ühingu liikmed.

Loetletud võimalused on täiesti teostatavad ja välismail on ammugi juba ära kasutatud.

Peale muu on viimasel ajal kildkond pankrotteistreid endile ülesandeks võtnud meie kroonikursi kukutamise, mille teostamisel meie elu veelgi halvemaks muutuks. Ka sellele peab organiseeritult vastu seisma.

Sellep. meie kõigi esimene kohus enda ja ühiskonna vastu on astuda ametiühingusse. Iga uus liige on tervitatud seltsimees. Kui ei olda ühingu senise tegevuse ega asukohaga rahul, siis võime seda kõike endi soovide kohaselt ümberkorraldada peakoosolekul, mis arvatavasti peetakse 6. märtsil s. a.

Nii siis, smd. nahatöölised — kõik ametiühingusse, see on kohus kõige pealt iseenda vastu.

H. ISKÜLL,

T. N. A. Ü. sekretär.

Levitage „Töölise Hääl“!

Sadamatöölaliste olukord möödunud aastal.

Paremusi hästiorganiseerituil.

Sadamatöölaliste olukord on möödunud aastal samuti kui kõikide teiste kutsealade töölisel halvenenud peaaegu kõikjal. Üldine ennetundmatus ulatuses kriis on avaldanud tunduvalt mõju sadamate läbikäikudele. Sadama läbikäikude langemise otsekoheseks tulemuseks on tööde vähenemine ja töötute sadamatöölaliste jõukude hoogne kasv. Näiteks Hamburgi, Breemeni, Amsterdami, Rotterdami ja Antverpeni sadamates langes läbikäik möödunud aastal 7 kuu jooksul 12,5 prots. Väljavedu on langenud eriti palju — 286.000 tonni või 9,1 prots., kuna sissevedu langes samal ajal 248.000 tonni või 5,5 prots. Neist sadamaist on langenud kõige rohkem Breemeni läbikäik, kuna Amsterdamil on kannatanud kõige vähem.

Samuti kui välismaa sadamates, on langenud läbikäik ka kodumaa, s. o. Tallinna ja Pärnu sadamates väga tuntuvalt, mille tulemuseks on loomulikult meie sadamatöölaliste hulgas *tööpuuduse suurenemine*. Tööandjad kasutasid ära täiel määral kõikjal valitsevat suurt tööpuudust ja püüdsid sadamatöölaliste töötasu vähendada ja töötingimusi ja aega halvendada peaaegu kõigis mais. Palgavõitluse puhul puhkesid streigid mitmel pool — nii streikisid Dünkirche sadamatöölised, kusjuures laevameeskonnad ei asunud streigimurdmisele, Genti sadamas alandati palku 2 fr. võrra päevas alates 15. jaan. 1931. a. New-Orleanis sadamatööliste streigi ajal kaitses politsei täie jõuga streigimurdjaid ja kihutas minema streigipostid, alles linnavalituse vaheleastumine suutis streigipostide kaitset seada uuesti jalule.

Inglise tööandjad esinesid maikuul suure palgaalandamise nõudega, mis puudutas 200.000 sadamatöölist. Suuremates sadamates oleks palk alanenud 12—10 shillingile ja väiksemates 11-lt — 9-le shillingile tunnis. Samuti taheti kärpida tükitöö hindu. Tundide eest maksetakse ainult siis täis päevapalk (s. o. 8 tunni eest) kui tegelikult töötatud. Ületunnitööd peab lubatama teha igal ajal ja tasunormide muutust ületundide eest nõuti kaugeleulatavat. Pealelõunase vahetuse töölisi peab võima palgata öötoole ja lisatasu tahetakse vähendada eriti raskete ja mustade tööde eest.

Pikkade läbirääkimiste tulemusena suudeti *kaubelda välja pehmenavamaid tingimusi*, kuid siis alanes tööliste palk 10 pensi võrra tunnis ja tükitöö tasu alandati 7 prots. Briti transporttööliste liit võttis vastu uued tingimused, kuid vedurlaevade ja praami juhtide ametiühing, kuhu kuulub 3500 liiget, alustas streiki.

Hamburgi sadamatööandjad ütlesid 30. septembriks möödunud aastal lepingud üles nõudes palga alandust 8,80-lt — 7,00 RM-le.

Uuel-Meremaal taheti alandada palku 10

prots. (seal maksavad palgaalammäärad), mille vastu protesteeris sadamatöölaliste ühing, nõudes dokitöölaliste palkade endiseks jätmist, kuid palganorme tahetakse sellele vaatamata alandada.

Saksa sadamatööliste palka alandati vahekohtu otsusel viimase hädakorra dekreedil põhjal 8,30-lt—7,60 RM-le.

Norra sadamates langes töötasu järgmiselt: Oslos ja Stavangeris kr. 1,18—1,14-le ja teistes sadamates kr. 1,15—1,11-le tunnis. Puhkeaja korralduses aga saavutati paremusi. Varem said need sadamatöölised, kes 6 kuud või 600 tundi tööd olid teinud, 8 päeva puhkust, kusjuures täispalk edasi makseti. Nüüd saavad töölisel puhkuse, kui nad 13 nädala kestel 300 tundi töötanud. Puhkeajal maksetav tasu on 2,75 prots. aastasissetulekust.

Amsterdamil ja Rotterdami sadamatööliste kollektiivlepingud öeldi üles ja kuuldavasti tahetakse k. aasta alguses palku alandada.

Kuigi tööandjad kõikjal on alustanud ühist rünnakut tööliste palkade vastu, siiski on sadamatöölised suutnud ka mõningates kohtades lüüa tööandjate pealetungi tagasi ja saavutada isegi mõningaid edusamme. Näiteks Saint-Nazaire sadamas prantsuse sadamatöölise föderatsiooni nõudel tõsteti palka 40 frangilt — 43,49 fr. päevas.

Amsterdamis said pakikandjad mõnepäevalise streigi järele puhkepäeva töö eest palka tõsta 4,04 fl.—6,00 floriinile ja ületunnitatu tõsteti 0,40-lt floriinilt 0,60-le fl.-le Nim. kandurid kuulusid Transporttöölaliste Liitu.

Antverpeni sadamatööliste palgaalammäär on oleneb elukalliduse indeksist. Möödunud aastal mais ja juunis said Antverpeni sadamatöölised 58 franki päevas. Juulis, augustis ja septembris langes elukallidus ja palk langes 2 frangi võrra. Aasta lõpul aga tõusis palk endisele kõrgusele s. o. 58 fr.-le Igakord, kui elukalliduse indeks langeb või tõuseb 25 punkti võrra, tõuseb või langeb vastavalt sadamatöölise palk 2 frangi võrra päevas.

Üldiselt on sadamatööliste olukord *neil mail stabiilne, kus töölised on organiseerunud kindlalt oma ametiühingutesse ja kus transporttöölise liidud on võrdlemisi tugevad*. Tööandjate 10—20-protsendilised palgaalanduskatsed on purunenud täiesti või osaliselt organiseeritud tööliiskonna ühise rinde vastu, kuigi võidu juhtumised möödunud raskel aastal olid erilisel vihesed, siiski on suudetud omi nõudmisi kaitsta vähemalt niipalju, et palgavähenemine on sündinud ainult mõne prots. võrra, kuna tööandjad tahtsid pea alati alandada palku kümnete protsentide kaupa.

Eesti sadamatöölisedki suudavad pidada kinni seniseid palku ainult siis, kui koondatakse viimseini oma ametiühingusse ja siis on võimalus tulevikus mõelda isegi palgakõrgenduse nõudele.

Sadamatöölised nõuavad 40 tunnilist töönädalat.

I. T. F'i sadamatöölise sektsiooni nõukogu koosolekult.

Rahvusvahelise Transporttöölise Föderatsiooni sadamatöölise sektsiooni nõukogu viimase istungil Londonis võeti vastu resolutsioon, mille järele nõukogu tunnistab hädavaljaiseks, võttes arvesse töö intensiivsuse juurekasvu ja üldist majanduslikku olukorda, tööaja lühendamise 40 tunnile nädalas, kusjuures töötasu jääks endiseks. Kõiki liitunud organisatsioone palutakse sellele küsimusele pöörata suurt tähelepanu ja selle heaks teha kihutustööd. Liitunud organisatsioone kohustatakse panna kõik jõud välja, et oma positsioone kõvendada selle võitluses tööandjatega, mida selle nõude teostamine toob kaasa. Samuti kutsutakse üles kõigi maade sadamatöö-

liste organisatsioone kõvendama agitatsiooni ületundide tegemise vastu sadamas.

Rahvusvaheline konventsioon sadamatöölise kaitseks, mis meil on võetud ainult teadmiseks, on leidnud juba inglise ja saksa valitsuste poolt ratifitseerimist. Võeti vastu resolutsioon, milles inglise valitsuse esialgsed muudatusettepanekud tunnistati vastuvõetavaks kui puht redaktsioonilised, kuid hilisemad parandusettepanekud liikati tagasi.

Tunnistati tarvilikuks kõige tihedam koostöö Rahvusvahelise Transporttöölise Föderatsiooniga ja sekretariaadile tehti ülesandeks koostada ülevaade sadamatöölise töötingimuste üle 1914 ja 1930/31. a.

Välismaalt.

Belgia ametiühingud ja majanduslik kriis.

Belgia Ametiühingute Liit pidas 30. ja 31. jaanuaril erakorralise kongressi majandusliku kriisi arutamiseks. Kongressil vastu võetud resolutsioonides öeldakse:

Tuleb asuda praeguse majanduselu ümberkorraldamisele selliselt, et teostuks kõikide tarvitajate vahel kaupade (varade) õiglane jaotus.

Praktiliste abinõudena kriisi ületamiseks märgitakse resolutsioonis: 1) Tööliskonna ostujõu tõstmine palkade kaudu. 2) Maksma panna 40-tunniline töönädal. 3) Ületunni tööd piirata (Belgias on maksmas 8-tunniline tööpäeva seadus). 4) Tööinspektsiooni ümberkorraldamine. 5) Sissetulekumaksu progressiivne tõstmine. 6) Tähtsamate rahanduslike asutiste ja tööstuslike kätiste riigistamine.

Tööta töölise toetamise küsimuses võttis kongress vastu otsuse, et tuleb maksma panna üldine sunduslik tööpuuduse vastu kindlustamise seadus praeguse vabatahtliku kindlustuse asemele, sest see süsteem on satunud suurtesse raskustesse.

Tööliskoda Tschehhis.

Čehhi sotsiaalminister on esitanud tööliskoda seaduseelnõu, mis on kokku seatud Austria tööliskoda seaduse eeskujul, kuid on mõnes asjas täielikum. Seaduse alla kuuluvad tööstuse, kaubanduse, transpordi töölised ja majateenijad. Seaduse eelnõus on ettenähtud tihe koostöö ametiühingutega.

Desarmeerimise konverents.

Viis aastat tegi rahvasteliidu juures eriline komisjon ettevalmistusi desarmeerimise konverentsi kokkutulekuks. Nüüd on Genfi kokku tulnud suur desarmeerimise (sõjajõudude piiramise) konverents. Konverentsil viibib 64 riigi esindajad kogu maailmast. Esindatud on rida riike, mis rahvasteliitu ei kuulu. Tun- tud Inglise sotsialist Artur Henderson, kes on konverentsi juhatajaks, ütles avasõnas järgmist: kõikides riikides tuleb läbi viia kiire korras tunduv sõjajõudude vähendamine.

On esile kerkinud kartusi, et konverents ei anna olulisi tulemusi, sest riikide tagurli- sed valitsused ei võta desarmeerimist tõsiselt.

Ametiühinguline sisemaine ringvaade.

NAHATÖÖLISED OTSIVAD TÖÖPUUAUSE VASTU ABINÕUSID.

Puhkepäeval, 31. jaanuaril korraldas Tallinna Nahatöölise Ametiühing suurema organisatsioonikoosoleku „Töölisetaatri“ ruumes, kus E. T. Keskliidu juhatause liige L. Metslang selgitas rohkete näidete varal ametiühingulise liikumise põhialuseid ja T. Nahatöölise A. ühingu juhatause liige Iisküll puudutas tööpuuduse probleeme. Läbirääkimistel püüti esineda tuntud demagoogilise lõhkuva jutuga. Koosoleku lõpul võeti vastu resolutsioon milles nahatöölise ametiühing nõuab tööpuuduse

vastu kindlustamise maksmapanemist. Vastu võetud resolutsioon otsustati esitada vabariigi valitsusele.

TOIDU JA MAITSEAINETE TÖÖLISTE ORGANISEERIMISKOOSOLEK.

Eesti Toidu- ja Maitseainete Töölise Ametiühing korraldas 31. jaan. Tallinnas „Kungla“ saalis koosoleku, kus kõnelesid Keskliidu abiesimees Sirro öötöökeelu seaduse rikkumisest ja pagaritöölise olukorrast, ühingu esimees Velsmann andis aru ühingu tegevusest ja A. Eisberg esitas alljärgneva resolutsiooni, mis ühel häälel võeti vastu:

1 Jääme praegu maksva öötöökeelu seaduse juure, nõuame kindlamat järevalve teostamist ja karistusnormide kõrgendamist öötöökeelu seaduse täitmise üle. 2) Nõuame üldise haiguskindlustuse seaduse maksmapanemist. 3) Nõuame kaheksatunnilise tööpäeva täitmise kindlama järevalve teostamist pagari-, leiva- ja kondiitritööstuses. 4) Nõuame töövõimetuse ja vanaduse vastu kindlustamise seaduse ja palkade alammäära seaduse maksmapanemist. 5) Toetame seaduseelnõu vabariigi valitsuses, ametiühingute kaudu tööpuuduse vastu toetuse seaduse maksmapanekut. 6) Nõuame, et keelatakse pagari-, leiva- ja kondiitritöökodadele aknute kinnikatmine, sellest üleastujatele nõuame kõrgemate karistusnormide maksmapanekut.

Koosoleku lõpul astus rohkesti uusi liikmeid ametiühingusse.

RESTORAANI TEENIJATE AMETIÜHINGU JUUBEL.

Tallinna restoraanide, kohvikute ja söögi- majade teenijate üldühing võib vaadata tagasi viie-aastalisele visale võitlusele töandjatega. Selle lühikese aja kestel on suudetud end enam-vähem organiseerida, muretseda omale ruumid, pidada ise restoraani, anda abi ja toetust töötutele ühingu liigetele jne. 25. veebruaril on pidulik 5-aastase tegutsemise mälestamine ja ühingu lipu üleandmine, mis valmistatud kunstnik Nymanni kavandi järele.

5-aastalise tegevuse mälestamise puhul korraldatakse omavaheline pidulik koosviibimine liigetele ja teiste organisatsioonide esitajatele.

TALLINNA SADAMATÖÖLISTE KOOSOLEKULT.

Tallinna sadamatöölise ametiühisuse korraline aasta-üldkoosolek peeti puhkepäeval 24. jaan. s. a. Ühingu on möödunud aastal püüdnud arendada energilisemat tegevust. On astutud välja vintsiimeeste ja teiste tööliste palkade õiglasemaks väljamaksmiseks, mis ka teatavalt tulemusi on andnud. Ühingu astus Eesti-maa Töölisühingute Kesklüütu ja korraldas suurema koosoleku pritsimajas, kus seati üles oma nõudmised vabariigi valitsusele ja esitati vastavad märgukirjad, mille tulemusena nüüd tööliste saavad omale sadamas sooja ooteruumi, mille tarbekohased ümberehitustööd on praegu hädaabitöölisest käimas. Rahalisi raskusi tekitas ühinguale asjaajaja Sarve „kadumine“ üle tuhande krooniga, millest aga püütakse heal tahtmisel saada üle. Üldkoosolek kinnitas eelmise aasta aruande 4.781,97 krooni suuruses, varanduslik seis oli 1931. a. lõpul 1.843,35 kr., liikmeid 92, neist mehi 59 ja naisi 33. 1932. a. eelarve võeti vastu 2.045,83 kr. tasakaalus ja uuteks liigeteks otsustati võtta vastu lähemas tulevikus rida töölisgrupe. Liikmemaksu tõsteti 10 senti kuus, s. o. nüüd maksavad mehed 30 s. ja naised 25 s. kuus. Peale selle läheb aga 7% palgast haigekassa maksudeks. Sisseastumismaks 2 kr. suuruses jäeti endiseks.

Uude juhatusse valiti Martin Targamaa, Johannes Kask, Aleksander Poller, Julius Ventsel ja Johannes Luhaäär; revisjonikomis-

joni Julius Parst, Aleksander Hurt ja Johannes Meltsas. Uueks asjaajajaks valiti senine asjaajaja k. t. ühingu liige Viktor Hurt.

Peale valimiste andis E. T. Kesklüüdu instr. J. Mihkelson pikema ülevaate sadamatöölise olukorrast meil ja välismail möödunud aastal, puudutades ühtlasi organiseerimisküsimusi.

Koosolekul algatatud küsimuste all otsustati pooldada Eesti transporttöölise liidu asutamist, mille algatus tuli Pärnu Sadamatöölise Ühingu ja juhatusele tehti ülesandeks astuda vastavaid samme.

Keskkütte ja veevärgi montöörade ametiühingu aasta üldkoosolekult.

ÜHING PÜHITSEB 5. AASTAPÄEVA.

Keskkütte ja veevärgi montöörade ametiühingu aasta-üldkoosolek peeti pühapäeval, 14. veebruaril s. a. E. T. Kesklüüdu ruumes.

Aruannete järele on ühingu tegevus stabiiliseerunud ja arenenud suuremate võnkumisteta. Möödunud aasta aruanne kinnitati 236 kr. 24 s. tasakaalus, kusjuures väljaminekuid oli 191 kr. 65 snt. Üldse oli ühingu kassasis eelmiste aastate ülejääkidega käesoleva aasta lõpul Kr. 848.64. Ühingu on püüdnud tulla vastu oma liigetele hädakorral rahaliselt. Mõningate vähemate summade tagasisaamisest on olnud teatavaid raskusi ja üldkoosolek otsustas kustutada lootusetuid võlgu 24 kr. Eeloleva tegevusaasta eelarve kinnitati 138 kr. suuruses, kusjuures ainsaks sissetulekuallikaks oli nähtud ette liikmemaks.

Uue juhatuse koosseis määrati nagu ennegi 5-liikmeliseks, kuhu valiti Liiker, Mäl, E. Lepik, G. Lepik ja B. Sepmann. Revisjonikomisjoni valiti Kool, Brundmann ja Lagle. E. T. Kesklüüdu nõukogusse ühingu esitajaks valiti Kivert ja asemikuks G. Lepik ning lõpuks valiti peotoimkond, kellele tehti ülesandeks energiliselt asuda tegutsemisele.

Keskkütte ja veevärgi montöörade ametiühing pühitseb neil päevil oma 5-aastast juubelit, mille kestel ühingu on pidanud võitlust järjekindlalt tõusvas joneses. 5-aastase tegevuse mälestuseks otsustati korraldada omavaheline teeõhtu.

Sporidisektsiooni likvideerimise kulude katteks otsustati määrata likvideerimise komisjonile 20 krooni krediiti.

Koosolekul algatatud küsimuste all selgus, et ligi 30% keskkütte ja veevärgi montööre on praegu töötä.

E. T. Kesklüüdu instr. G. Mihkelson selgitas organiseerimise küsimusi ja toetuskassa kodukorda, mis hiljuti kesklüüdu juhatuse poolt töötati välja. Samuti toonitati usaldusmeeste võrgu loomise tähtsust ja krüpsutati alla E. Töölisühingute Kesklüüdu häälekandja tellimise vajadust. Pikemate mõttevahetuste järele võeti vastu otsus, et keskkütte ja veevärgi montöörade ametiühing tellib kõigile oma liikmetele kesklüüdu häälekandja „Töölise Hääle“ 1932. a., kusjuures ühingu maksab poole ja liikmed poole tellimiserahast. Ühingu laekur kasseerib tellimiseraha sisse.

Kõik kesklüüdu kuuluvad organisatsioonid peaksid tellima oma liikmetele ainukese Eestis

ilmuva ametiühingulise kuukirja ja aitama kaasa kõigiti selle sisu tõstmiseks, tehes omalt poolt kaastööd ja avaldades vastava kutseala tööliste olukorda puutuvaid kirjutisi.

EESTI AJAKIRJANDUSE MÜÜJATE TEGEVUSEST.

3 aasat on möödunud ajast, kui kutsuti ellu Eesti Ajakirjanduse Müüjate Ühing selleks, et võidelda kõigi abinõudega ajakirjanduse müüjate olukorra parandamiseks. Möödunud aasta jooksul on ühing astunud välja mitmel korral oma liigete huvide kaitseks. Linnavalitsusele esitatud märgukirjas paluti kauplemise aega pikendada 1 tunni võrra. „Päevalehe“ ärijuhatusel esitatud märgukirjas nõuti lehe väljaandmise korralduste parandamist, kuid kummagis märgukirjas esitatud nõuetele ei tulnud vastu. Aasta lõpul korraldati esimene ajalehemüüjate omavaheline koosviibimine jõulupuuga, mis kõigiti korda läks, kus ajalehemüüjad tihendasid omavahelisi sidemeid. Praegu on käsil ühingu liigetele odavama arstiabi muretsemine Tallinna linna omavalitsuse teenijate arstide tasunormide alusel. Möödunud aastal on peetud 11 juhatuse koosolekut, 2 revisjonikomisjoni ja 3 üldkoosolekut. Eeloleval aastal kavatseb ühing arendada energilist tegevust.

MERIMEESTE KOOSOLEK.

Ü. E. Merimeeste Liit korraldas 27. jaanuaril merimeestele kõnekoosoleku „Merimeeste Kodu“ ruumes, kus E. T. Keskliidu instr. J. Mihkelson kõneles teemil „Usaldusmeeste organiseerimise alal“ ja merimees Roosenvelt andis ülevaate välismaade merimeeste olukorrast möödunud aastal ning Lüüdu sekretär Tütus selgitas Lüüdu juhatuse samme töötutele merimeestele töömuretsemisks. Ettekandeid kuulati huviga. Merimeeste Lüüdul on kavatsus sellaseid koosolekuid veelgi korraldada lähemas tulevikus.

KUKRUSE KAEVANDUSTÖÖLISED ORGANISEERUVAD.

Kukruse kaevandustöölised võtsid läinud aastal ühel oma üldkogu koosolekul otsuse vastu asutada kaevandustöölise ühing. E. T. Keskliidu kaasabil registreeritigi ametiühingu põhikiri. 31. jaanuaril peetud üldkogu koosolekul selgitas keskliidu instr. J. Mihkelson kaevandustöölise ametiühingu ülesandeid, mille järele avaldasid soovi üle 50 tööliste astuda ametiühingusse. Esimene üldkoosolek kavatsetakse pidada ära lähemas tulevikus.

NARVAS TEKSTIILTÖÖLISTE ÜHINGU ESIMENE ÜLDKOOSOLEK.

Narvas puudus seni vabaametiühingulisest põhimõttest juhitud tekstiiltöölise ametiühing, kes oleks loonud kontakti teiste samasihiliste ametiühingute keskoondustega sise- kui ka välismaal. Kohalikkude ärksamate tööliste eestvõttel ja E. T. Keskliidu kaasabil kutsuti ellu Narva Tekstiiltöölise Ühing, mille esimene üldkoosolek peeti puhkepäeval, 7. veebruaril. Ühingu asutamise käigust ja tekstiiltöölise ametiühingu ülesannetest kõneles E. T. Keskliidu instr. J. Mihkelson, tutvustades ühtlasi põhikirjaga, mille kohta esitati üksikuid küsimusi.

Arvestades praeguse tekstiiltöölise äärmiselt madalate palkadega, otsustati sisseastumismaksuks määrata 25 senti ja liikmemaksuks 1% palgast kuus.

Juhatus otsustati moodustada 5-liikmeline, kuhu valiti järgmised seltsimehed: *Maurel, Sorokin, Normann, Kolk ja Rossvalt*. Revisjonikomisjoni valiti Pau, Mäe ja Keller.

Elavamaid vaielusi tekitas organiseerimisküsimus, eriti E. T. Keskliitu astumise küsimus. Otsustati ühehäälelise enamusega keskliitu astumise küsimuse otsustamine lükata järgmiseks üldkoosolekuks, kui ühing on suudetud juba rakendada tegevusse.

Peale üldkoosoleku pidas juhatus esimese koosoleku, kus jagati ametid ja määrati kindlaks juhatuse koosoleku ajad.

E. TÖÖLISTE HARIDUSLIIDU ASEMIK- KUDE KOGU TULEB KOKKU.

29. veebr. peetakse ära Tallinnas E. Töölisühingute Keskliidu ruumides V. Pärnu 31 Eesti Töölise Haridusliidu I asemikkude kogu koosolek, mille päevakorda on võetud:

1. Koosoleku rakendus.
2. Aruanded.
3. Töölisühingute töövormid rahvusvahelises ulatuses — referaat.
4. Tegevuskava.
5. Elarve.
6. Liikmemaksu kindlaksmääramine.
7. Valimised.
8. Algatatud küsimused.

Asemikkude kogu koosolekule tuleb üle 30 esindaja.

NARVA-JÕESUU TÖÖLISTE ÜLDÜHING ASTUS E. T. KESKLIITU.

Narva-Jõesuu Tööliste üldühingu esimene aasta-üldkoosolek peeti 17. jaan. s. a. Ühingu on koondunud üle 50 kohaliku töölise ja ühingu juhatus on hankinud tööd oma liigetele, mida kavatakse tulevikuski teha.

Eestimaa Töölisühingute Keskliidu esindajana viibis koosolekul keskliidu juhataste liige Ed. Pesur, kes andis ülevaate E. T. Keskliidu tegevusest ja põhjendas keskliitu astumise vajadust.

Peale lühemaid mõttevahetusi otsustati ühelhäälel astuda Eestimaa Töölisühingute Keskliitu.

AMETIÜHINGUTE KOOSOLEKUD TÜRIL JA VILJANDIS.

Viljandi Tööliste Ühingu korraldas 16. jaan. s. a. Viljandi teise algkooli ruumes üldkoosoleku, millest võisid võtta osa ka ühingu liikmete poolt kutsutud võõrad. Üle 80-isikulisel koosolekul selgitas E. T. Keskliidu instr. J. Mihkelson praegust olukorda ja töölisklassi ülesandeid eriti ametiühingulises organiseerimistöös peatudes ka lähemalt tööpuuduse vastu võitlese viiside juures ja andes aru ühtlasi, mis E. T. Keskliit sel alal on teinud. Peale koosoleku avaldasid soovi rida isikuid astuda V. Tööliste ühingu liikmeks.

Türis korraldas T. Paberitööliste Ühingu omis ruumes 17. jaanuaril samasuguse üldkoosoleku, nagu Viljandi T. Ühingi. Vaatamata sellele, et juba samal päeval oli olnud samades ruumides 2 koosolekut, võeti ametiühingu koosolekust näivõrd elavalt osa, et ruumid jäid kitsaks. Koosolekul andis sms A. Pertmann lühidalt aru T. Paberitööliste tegevusest möödunud aastal, mille alguses ühingu oli peaaegu täiesti välja surnud. E. T. Keskliidu instr. J. Mihkelsoni kohale sõites pandi asi liikuma ja hilisemal üldkoosolekul valiti uus juhatus, kes asus energilisemalt tööle. Ühingu on suutnud hankida omale kodused ja enam-vähem nõuetele vastavad ruumid on peetud rida omavahelisi koosolekuid, tegutses ametiühinguline õpiring, ühingul on oma raamatukogu, mille täiendamise on aktuaalselt päevakorral ja selleks summade saamiseks hiljuti korraldatud loterii lõppes võrdlemisi

rahludavate tulemustega. Töötute nõudmiste rahuldamiseks ja nende asjaajamiseks on ühingu püüdnud tulla kõigiti vastu. Ühingu arengut takistab praegune äärmiselt raske olukord paberitööstuses, sest Türi paberivabrikus vallandati 117 töölisi.

Teisena kõneles lühidalt ja asjalikult sms Brachfeldt kroonikursi kukutamisest, tuues ette neid äärmiselt ebasoovitavaid tagajärgi, mille all siis kõik palgalised kannatavad.

Lõpuks kõneles E. T. Keskliidu instr. J. Mihkelson tööpuudusest, selle vastu kindlustusküsimusest ja E. T. Keskliidu sammudest tööpuuduse vastu võitlemisele. Ettekandele järgneval läbirääkimistel leiti, et ainult tugivate ja hästiorganiseeritud ametiühingute kaudu suudetakse ka tööpuuduse vastu võitlemisel mõjuvamaid samme astuda.

TALLINNA RÄTSEPATÖÖLISTE ÜHISUS MÖÖDUNUD AASTAL.

Tallinna Rätsepatöölise Ühingu üldkoosolekul, 31. jaan. s. a. ettekantud aruande järele rikuval valmisriiete äripidajad kollektiivlepinguid, mille järele nad peavad laagriühikonna töö eest maksuma 15 kr., kuid tegelikult maksavad koguni 8,50 kr. Töölised pole ka ise nõudnud alati täpset lepingu täitmist. Möödunud aasta peakoosoleku otsuse põhjal on võimalus sõlmida uusi kollektiivlepinguid ettevõtjatega, kellega peale streiki jäid lepingud sõlmimata, uute hinnatariifidega, kuna endised lepingud jääksid muutmatuks. Kohtuteel on võimalik nõuda kollektiivlepingute täitmist.

Töötute rätsepatöölise arv on viimasel ajal tunduvalt kasvanud, kuigi viimased ei jookse endid kohe börsile registreerima. Häda on suur, et arvatavasti ei pääseta mööda streigist, kui palgad edasi langevad ja kroonikursus kukub. Tuleks panna maksuma tööpuuduse, tööõnnetuse ja invaliidsuse vastu kindlustamise seadused ja tõsta ametiühingu liikmeskonna klassiteadvust, sest teadvusetu mass pole veel võitlusvõimeline.

Uut juhatast ei läinud korda valida, sest vana juhatus ei lasknud end tagasi valida ja uusi kandidaate ei leitud.

Aasta vahetusel oli ühingul liikmeid 450 ja varanduslik seis Kr. 3.547,61. Samuti kinnitati 1932. a. eelarve

SISUKORD: 1) E. Töölisühingute Keskliit tööpuuduse küsimuses. 2) Töötatöölise toetamine kutsühingute kaudu. 3) L. Metslang: Tööliharidustööst. 4) Enam süstemaatlikku agitatsiooni. 5) A. Linnomägi: Tartu metallitöölise kurbloolus. 6) R. Seiler: Töötute abistamisest Saksamaal. 7) R. L.: Rätsepatöölise palgavõitlus möödunud aastal. 8) Eesti Raudteetöölise Ühisuse järjekindel kasv. 9) H. Isküll: Üleskutse nahatöölisetele. 10) Sadamatöölise olukord möödunud aastal. 11) Sadamatöölised nõuavad 40-tunnist töönädalat. 12) Tööliiskoda Tšehhis. 13) Belgia ametiühingud ja majanduslik kriis. 14) Ametiühinguline sisemine ringvaade.

Toimetuse: E. Joonas, K. Must, L. Metslang, J. Mihkelson. Vastutav toimetaja: K. Must. Väljaandja E. Töölisühingute Keskliit. Ilmub Tallinnas kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 6 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetus ja talitus: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. (2)24-74

Kirjast. o.-ü. „Täht“ trükikoda, V. Pärnu mnt. 31. 1932.